

แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กศน.ตำบลคลองท่อมใต้

อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ประวัติความเป็นมาของอำเภอคลองท่อม

ประวัติ คลองท่อมเป็นชื่ออำเภอของจังหวัดกระบี่ คำว่า (คลองท่อม) เป็นชื่อตามลำคลองสายหนึ่ง ซึ่งต้นน้ำเกิดจากภูเขาในจังหวัดตรังไหลผ่านตำบลคลองท่อมใต้ ซึ่งเป็นที่ตั้งที่ว่าอำเภอคลองท่อมในปัจจุบันมีผู้ให้ความคิดเห็นเรื่องชื่อคลองท่อมไว้ดังนี้ ความเห็นนัยแรกกล่าวว่าเมื่อประมาณ 100 ปีเศษมาแล้วก่อนที่จะตั้งอำเภอที่นี่ มีไทยอิสลามกลุ่มหนึ่งมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินที่ริมคลองสายนี้ ต่อมาได้เกิดโรคระบาดผู้คนล้มตายลงเป็นจำนวนมาก พวกที่รอดตายได้อพยพไปอยู่ในถิ่นอื่น การตั้งถิ่นฐานเช่นนี้ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “ท่อม” ซึ่งมีความหมายว่า “ทิ้ง” ลำคลองสายนี้จึงเรียกว่า “คลองท่อม” ต่อมาเมื่อนานเข้าก็เพี้ยนไปเป็น “คลองท่อม” อีกความหมายหนึ่งก็เหมือนความหมายแรกแต่ทว่าเป็นเหตุการณ์ที่ล่วงเลยมานานก่อนเหตุการณ์ของความหมายแรกคือเป็นเรื่องที่สืบทอดมาจากตำนานพื้นบ้านเรื่องควนลูกปิด

เมื่อขุนสาพระหุบทำลายทรัพย์สมบัติเผาทำลายแล้วทิ้งบ้านทิ้งเมืองไป ซึ่งภาษาชาวบ้านเรียกว่า “ท่อมบ้านท่อมเมือง” บริเวณริมคลองนี้ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองขุนสาพระก็ถูกเรียกว่า “คลองท่อม” แล้วเลื่อนมาเป็น “คลองท่อม” ภายหลัง บางคนให้ความหมายแปลกออกไปว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านนามเมืองโดยทั่วไปนั้นส่วนมากจะอาศัยสภาพทางภูมิศาสตร์ โดยให้เหตุผลว่าริมคลองสายนี้มีพืชชนิดหนึ่งคือ “ต้นกระท่อม” ขึ้นอยู่จำนวนมาก แม้แต่ในปัจจุบันก็ยังพอหาได้อยู่ ชาวบ้านเรียกพืชชนิดนี้ว่า “ท่อม” หรือ “ท่อม” ลำคลองสายนี้จึงถูกเรียกว่า “คลองท่อม” ตามไปด้วยคลองท่อมอยู่ในเส้นทางโบราณของการเดินทางข้ามแหลมอีกจุดหนึ่ง ลำคลองแต่เดิมก็กว้างและลึกมากเรือใหญ่สามารถเล่นเข้าถึงเพราะเคยปรากฏว่าขุดพบซากเรือสมอเรือ รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้อื่นๆ ในคลองนี้จำนวนมาก ตามแนวทางเก่าสามารถเดินบกไปลงคลองสินบุ๋นออกแม่น้ำหลวง (แม่น้ำตาปี) หรือแยกที่ทุ่งใหญ่ไปนครศรีธรรมราชได้ นักโบราณคดีเองก็ยังไม่แน่ใจกว่าตำแหน่งพิกัดในแผนที่ ปโตเลมี ถึงชื่อ (ตักโกลา) นั้นอาจจะเป็นไปได้ทั้งที่ตะกั่วป่าหรือที่คลองท่อมก็เป็นได้

ประวัติควนลูกปัด

ควนลูกปัดแหล่งชุมชนโบราณคลองท่อมจังหวัดกระบี่

ควนลูกปัด

ควนลูกปัดเป็นเนินความเล็กๆ ห่างจากวัดคลองท่อมไปตามลำคลองไม่ไกลนักเข้าใจว่าเคยเป็นที่ตั้งแหล่งชุมชนคลองท่อมเดิม แต่จะมีชื่อเรียกว่าอย่างไรในสมัยนั้นยังไม่ทราบได้แต่สิ่งหนึ่งที่นักโบราณคดียอมรับกันก็คือบริเวณคลองท่อมที่มีร่องรอยเส้นทางเดินโบราณข้ามแหลมจากฝั่งตะวันตกไปสู่ตะวันออก โดยจากคลองท่อมสามารถขนถ่ายสินค้าไปลงคลองสินปุนออกแม่น้ำหลวง (ตาปี) ไปเวียงสระออกอ่าวบ้านดอนแล้วเลียบฝั่งทะเลลงไปถึงนครศรีธรรมราชได้หรือจากควนลูกปัดไปออกทุ่งใหญ่ ทุ่งสง ร่อนพิบูล แล้วไปนครศรีธรรมราชหรือจะแยกทุ่งใหญ่ขึ้นไปทางฉวาง ลานสกาต่อไปนครศรีธรรมราช หลักฐานต่างๆที่พบบริเวณควนลูกปัด ได้แก่ เครื่องมือหิน เครื่องปั้นดินเผา ลูกปัดและอื่นๆ ส่วนมากมักขำรุดส่วนในคลองท่อมก็เคยมีการขุดพบวากเรือ สมอเรือ และเครื่องมือเครื่องใช้อื่นๆเช่นกันวัตถุที่ขุดได้เหล่านี้มีอายุนับพันปี เชื่อกันว่าชุมชนบริเวณนี้จะทำหน้าที่เป็นท่าเรือที่สำคัญที่เป็นประตูกองถ่ายสินค้าวันตก

วัตถุโบราณที่พบมีตั้งแต่ยุคหินกลางเป็นต้นมาตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการพัฒนาของชุมชนโบราณแห่งนี้ในช่วงก่อนประวัติศาสตร์และเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ประเทศไทย การประสมประสานทางวัฒนธรรมในยุคเริ่มแรกทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคนี้ตลอดมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 16 โดยเฉพาะการพบอักษรปัลลวะรุ่นเก่าที่สุดในประเทศขณะ (พุทธศตวรรษที่ 10) นั้นย่อมเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำคัญของแหล่งโบราณคดีนี้ได้ดี และการพบวัตถุโบราณอื่นๆที่แสดงให้เห็นว่าแหล่งโบราณคดีแห่งนี้น่าจะเป็นสถานที่ติดต่อกับอินเดียในราวพุทธศตวรรษที่ 5 ตามอายุที่ปรากฏในมิลินทปัญหาได้เป็นอย่างดีด้วยแล้วก็ยิ่งเพิ่มความสำคัญของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้เป็นพิเศษ

ที่เกาะคอเขาจังหวัดพังงาและควนลูกปัดมีลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งผลิตสินค้า เช่น ลูกปัดหรือตลาดสินค้าที่พักสินค้าเท่านั้น ไม่พบโบราณสถานที่จะชี้ว่าเป็นแหล่งถาวร แหล่งโบราณคดีทั้งสองมีโอกาสที่จะเป็น (ตักโกละ) ศูนย์กลางสินค้าสมัยโบราณได้อย่างไม่มีปัญหา

จากการสันนิษฐานของนักโบราณคดีกล่าวว่า ควนลูกปัดน่าจะเป็นเมืองท่าค้าขายมาหลายสมัย สมัยเก่าที่สุดอาจถึงพุทธศตวรรษที่ 6-8 และน่าจะเป็นชุมชนเมืองท่าเจริญรุ่งเรืองในพุทธศตวรรษที่ 10-12 สินค้าสำคัญคือ เครื่องแก้ว ลูกปัด เครื่องประดับ และมีแหล่งผลิตที่นี้อีกด้วย

จากการพบแผ่นอักษรปัลลวะภาษาสันสกฤตในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีข้อความต่างๆที่น่าสนใจ เช่น แผ่นที่อ่านว่า (ทาดวย) แปลว่า ควรให้, จงให้, สมควรให้ คิดว่าน่าจะเป็นตราประทับในการติดต่อกำขาย หรือให้สิทธิในการกระทำบางอย่างในเชิง (อนุมัติ) หรือ (ผ่าน ใต้) เป็นต้น

ตำนานพื้นบ้านที่เล่ากันถึงเรื่องราวบริเวณนี้ได้ ได้แก่ เรื่อง ขุนสาแหระ มีเรื่องเล่าว่าขุนสาแหระตั้งบ้านเมืองอยู่ตรงนี้ มีความอุดมสมบูรณ์ด้วย ทรัพย์สินเงินทอง ประชาชนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข การทำมาค้าขายเจริญดี กลางวันกลางคืนก็สนุกสนานรื่นเริงด้วยเสียงดนตรีปีระ โคม เจ้าเมืองมีแต่ธิดาผู้สวยงามเพียงคนเดียว ขุนสาแหระรักและหวงมากไม่ยอมให้นางไปไหนหรือพบปะกับใคร ในที่สุด ธิดาก็ทำงานหน้า โดยไปรักชอบได้เสียกับหนุ่มคนใช้ในสำนัก ทำให้ขุนสาแหระเกิดความอับอายขายหน้าจากรักกลายเป็นความโกรธขึ้นเป็นทิวคูณ จึงจับธิดาและชายหนุ่มขังไว้ในอุโมงค์ ด้วยความแค้นใจขุนสาแหระได้ทุบทำลายสมบัติพิสดานต่างๆลงอย่างยับเยินพร้อมทั้งจุดไฟเผาผลาญไปพร้อมกับธิดาและชายหนุ่ม เมื่อเป็นว่าบ้านเมืองพินาศลงแล้วก็อพยพพาผู้คนเดินทางไปทางทิศตะวันออก แต่ตามเรื่องมิได้ระบุว่าขุนสาแหระไปสร้างอยู่ ณ ที่ใดอีก..... ข้อที่น่าพิจารณาตามแนวนิทานก็คือ วัตถุที่ค้นพบขกเว้นลูกปัดมักจะชำรุดเกือบทั้งสิ้นและถ้าขุดดินลงไปลึกๆ ก็จะเห็นว่ามิได้ดินบริเวณนี้ดูเหมือนเคยถูกไฟไหม้มาแล้วในอดีตเช่นเดียวกัน เหตุการณ์อื่นๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องในบริเวณนี้ก็คือ ตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชกล่าวว่า พระยาศรีธรรม โสกราช (เดิมชื่อพราหมณ์มาลี) พร้อมบ่าวไพร่ผู้คนลงเรือมาขึ้นที่ตำบลทุ่งตึกจังหวัดพังงา เมื่อพุทธศักราช 1006 สร้างเมืองตะกั่วป่าขึ้นแต่ไม่สำเร็จ ถูกข้าศึกรุกรานก็อพยพข้ามเขาศกมาทาง ตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างเมือง(ธาราวดี)ขึ้นที่บ้านรอบ ต่อมาเกิดไข้ห่าอย่างรุนแรง จึงอพยพต่อไปทาง ตะวันตกเฉียงใต้ตั้งเมืองชั่วคราวขึ้นที่เขาชวาปราบ(ไม่ห่างควรลูกปัดมากนัก) ไข้ห่าก็ยังตามมารังควาน ก็อพยพไปตั้งเมืองเวียงสระ แต่ก็อยู่ไม่ได้อีก จึงอพยพผู้คนไปทางฝั่งตะวันออก ก็ตั้งทำเลอยู่ ณ หาดทรายแก้ว ... คือเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

ควนลูกปัดจะมีชื่ออย่างไรยังไม่สามารถที่จะหาหลักฐานได้ ถ้าจะดูอายุของวัตถุต่างๆแล้วก็มีอายุเป็นพันปี ชุมชนนี้ร้างไปเพราะเหตุใดก็ไม่มีสาเหตุแน่ชัดเช่นเดียวกัน แต่ถ้าพิจารณาตามสภาพแวดล้อมเห็นจะเป็นเพราะ โรคห่าเสียมากกว่า แม้แต่เมืองนครศรีธรรมราชเองก็ร้างไปเพราะ โรคนี้ตั้งหลายครั้ง

ชุมชนโบราณควนลูกปัด(คลองท่อม)

ตั้งอยู่ประมาณเส้นละติจูดที่ ๗ ๕๕ ๑๖ เหนือ และลอง
ติจูดที่ ๙๙ ๙ ๔๙ ตะวันออก ทิศเหนือที่ดินวัดคลองท่อม
บ้านเรือนของชาวบ้าน ทิศใต้ติดกับที่ครอบครองของ
ชาวบ้าน สวนและป่าละเมาะ ทิศตะวันออก ติดกับที่นา
สวนยางพารา ทิศตะวันออกติดต่อกับสวนผลไม้
บ้านเรือนและวัดคลองท่อม

ลักษณะของแหล่งเป็นเนินดิน ไม่มีคูน้ำคันดินหรือคูเมือง เป็นเนินราบในระดับความสูง ๘ เมตร
จากระดับน้ำทะเล เป็นที่ราบกว้างประมาณครึ่งตารางกิโลเมตร สภาพแวดล้อมล้อมรอบไปด้วย
สวนยางพารา สวนผลไม้ ป่าละเมาะและบ้านเรือนของชาวบ้าน ด้านตะวันออกเป็นพื้นที่แนวสูง
ต่อมาจากไหล่เขา เนินด้านเหนือไปสิ้นสุดกลางบริเวณที่ราบต่ำทางใต้และตะวันตก เป็นที่ราบลุ่ม
คลองไหลผ่านชื่อคลองท่อม

ประวัติ

ชื่อชุมชน คำว่า"ควนลูกปัด" เป็นชื่อชาวบ้านเรียก เมื่อมีการค้นพบลูกปัดแก้วสีต่างๆบน
เนินดิน บริเวณนี้ สมัยก่อนไม่มีใครสนใจเพราะเห็นว่าไม่มีค่าอะไร หรือเห็นว่าเป็นของโบราณเกรง
จะเกิดอาเพศตามความเชื่อ และเรียกว่าบริเวณนี้ว่า ควนลูกปัด ส่วนชื่อ "คลองท่อม" เป็นชื่อหมู่บ้าน
ตำบลและอำเภอ ตั้งขึ้นตามชื่อ "ลำคลอง" ที่ไหลผ่านแหล่ง คำว่า "ท่อม" มีผู้ให้ความเห็นดังนี้
"ท่อม" เป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง สมัยก่อนขึ้นอยู่ทั่วไปบริเวณสายลำคลอง "ท่อม" เลื่อนมาจากคำว่า
"ทุ่ม" ซึ่งแปลว่าทอดทิ้ง ละร้างไป ที่สันนิษฐานว่าชุมชนแห่งนี้ถูกละทิ้งไปเพราะสาเหตุหลาย
ประการ เช่นถูกข้าศึกถูกราน หรือละทิ้งไปเพราะเกิดโรคระบาดอย่างร้ายแรง

ประวัติทางโบราณคดี

พบหลักฐานการเข้าอยู่อาศัยของมนุษย์ตั้งแต่สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ แต่ก็มีพบวัตถุ
สมัยก่อนประวัติศาสตร์อีกด้วย คงจะเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมมาจากสมัยก่อนประวัติศาสตร์
กลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบนเนินดินคลองท่อมคงเป็นพื้นเมืองสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่
ตามป่าเขาใกล้เคียงนั่นเอง เพราะจากหลักฐานต่างๆจากบริเวณอ่าวพังงาจนถึงบริเวณเขานาบน้ำ
ถ้าเสื่อ ถ้าหลัง โรงเรียนทับปrik ถ้าอ่าวโกบหน้าเชิง ล้วนเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์สมัยก่อน
ประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น ชุมชนคลองท่อมอยู่ใกล้ทะเล มีลำคลองไหลผ่าน อยู่ในเส้นทางเดินข้าม
แหลมจากตะวันตกไปตะวันออก เป็นที่ผ่านไปมาของบรรดาพ่อค้าต่างๆ เช่น จากอินเดีย อารัษ

เปอร์เซีย เป็นต้น ชื่อเดิมจะเป็นอย่างไรไม่พบหลักฐานอาจจะเป็น"ตะโกลา" ด้วยก็ได้ เพราะพิกัดแผนที่โบราณย่อมไม่แน่นอน

พระครูอาทรสังวรกิจ เจ้าอาวาสวัดคลองท่อมกล่าวถึงอนุภาพของลูกปัดโบราณตามความเชื่อในความหมายของศรีลูกปัดแต่ละชนิด ดังนี้

1. **สีฟ้า** เนื้อกษัตริย์แท้ใครมีไว้ครอบครองแสดงว่าผู้นั้นในอดีตชาติมีวาสนาสูงมักจะสมประสงค์ทั้งชาติ ด้วยยศถาบรรดาศักดิ์และชื่อเสียง
2. **สีเหลือง** มีเมตามหานิยม มีเสน่ห์ มีมานะดีทางค้าขาย ไปไหนมาไหนคนไม่เกลียดชัง
3. **สีน้ำเงิน** เนื้อกษัตริย์ทั้งน้ำเงินแก่และอ่อน ส่งเสริมวาสนาปัจจุบันให้สูงขึ้น มักจะทำให้ร่ำรวยในปัจจุบัน เช่น การเลี้ยงโชค
4. **สีอิฐมันปู** อยู่ยงคงกระพันชาติจากเครื่องศาสตราวุธและเขี้ยวงา
5. **สีดำ** ป้องกันภูติผีปีศาจ ป้องกันโรคระบาด ป้องกันอุบัติเหตุ ป้องกันเขี้ยวงา ป้องกันไสยศาสตร์ เกร็ดจันวิชา
6. **สีเขียวหยก** มักชักเงินทองและสิ่งของให้เข้าบ้านเรือนของตนเองอยู่เสมอมิได้ขาด เป็นมหามงคลอันอุดม
7. **สีขาวใสแก้ว** เปรียบประดุจเพชรน้ำหนึ่ง ผู้ใช้มีผิวพรรณวรรณะผ่องใส ป้องกันหญิงชายเจ้าชู้ทั้งหลาย
8. **สีขาวกำไลหยก** ทำให้อายุมันขวัญยืนผู้ใดมีไว้ครอบครองมักจะไม่เจ็บไข้
9. **แสดนหลายสี** เป็นสัญลักษณ์ประจำตระกูลในอดีตชาติ ปัจจุบันชาติถ้าใครมีไว้แสดงว่าในอดีตชาติเคยเป็นผู้ดีมาก่อน
10. **เฟินแสดนแบบฟันเฟืองหรือเบอร์** ผู้ใดมีไว้กันผู้มีเมียใหม่ เมียมีชู้และเล่นถั่วไปเสี่ยงการพนันมักได้ผลอยู่ตลอดเวลา
11. **แสดนขนเม่นหัวดำท้ายด่างขาวเนื้อแท้** ใครมีไว้ครอบครองป้องกันหอกดาบแหลนหลาวธนูหน้าไม้และง่่งในการชกมวย ตีคลี สกา พนันต่าง
12. **แสดนหัวเทียม หัวดำ** ผู้ใดมีไว้ในครอบครองเมื่อฐานจะเหตุให้เกิดไหวพริบปฏิภาณเฉลียวฉลาดหยั่งรู้เท่าทันคน
13. **อำพันทองสีมันปูชนิดลูกอม** ใครมีไว้ไปไหนมาไหนอธิฐานแล้วอมไม่หิวน้ำและอยู่ยงคงกระพันชาติหมัดไม่เข้า รุ้อปากไม่ขึ้น ตะขาบแมลงป่องต่อยไม่เจ็บและสามารถดูดพิษสัตว์

14. อำพันชนิดร้อยเป็นเม็ดสีมันปู ใช้ผูกบันเอวแบบตะกรุดเป็นเครื่องรางป้องกันโรคนี้ว่า ไตพิการ ใช้ปวง
ดับขึ้น ปอดขึ้น
15. หยกสีเขียวแก่อมเลือด เมื่อใส่แล้วป้องกันภูติปีศาจ โรคไข้ตาแดง ตาต้อ น้ำตาไหล
16. สีส้มหรือสีทับทิม เป็นเหตุให้ยศถาบรรดาศักดิ์ เป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป มีทั้งเมตามหานิยมในตัว
17. สีบุษราคัมทั้งสีแก่และอ่อน เมื่อใส่ไปไหนมาไหนเทวดาอารักษ์จะช่วยปกป้องรักษา
18. สีมรกตและสีแดงเข้ม เป็นเหตุให้มีอำนาจดังพระยาราชสีห์ ไปไหนมาไหนโจรผู้ร้ายและคนพาลไม่มา
ทำร้ายเรา
19. สีม่วงทั้งสีแก่และอ่อนหรือสีแสดแซม ไปไหนมาไหนมีแต่คนสงสาร ทำให้ผู้อื่นนำทรัพย์สินข้าวของ
เครื่องใช้มาอุปถัมภ์และส่งเสริมวาสนาบารมีของเราให้ดียิ่งขึ้นไป
ถูกปิดทั้ง 19 สี ถ้าใครมีไว้ครอบครองผู้นั้นจะไม่ตกทุกข์ได้ยากแคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวงและ
ส่งเสริมบารมีให้แกร่งกล้าร่ำรวยด้วยทรัพย์สมบัติ

(คัดจาก “ประวัติ ตำนาน นิทาน ความเชื่อเกี่ยวกับชื่อบ้านนามเมืองจังหวัดกระบี่และฝั่ง
ทะเลตะวันตก” กลิ่นคงเหมือนเพชร ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่)

หลักฐานทางโบราณคดี

ที่พบ มีดังนี้

(๑) วัตถุที่ทำด้วยหิน มีดังนี้

- ๑.๑ เครื่องมือหิน มีทั้งหินกะเทาะซึ่งเป็นยุคหินกลางและเครื่องมือหินขัด เช่น ขวานหินทั้ง
มีบ่าและไม่มีบ่า
- ๑.๒ หินคูด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำภาชนะดินเผา ส่วนมากทำด้วยหินทราย
- ๑.๓ แท่งหินสลัก มีหลายขนาดและเป็นลวดลายต่างๆ นอกจากนี้ยังมีแท่งหิน คาร์เนเลียน
สลักเป็นรูปสัตว์และรูปคน (น่าจะเป็นเทพหรือเทวีตามลัทธิที่นับถือ)
- ๑.๔ แม่พิมพ์ เช่น แม่พิมพ์ใช้หล่อขวานและหล่อค้อนหิน เป็นต้น
- ๑.๕ ตราประทับ พบตราที่เป็นข้อความ ตราเป็นรูปสัตว์ ตราประทับที่เป็นข้อความทำด้วย
หินคาร์เนเลียน นักโบราณคดีว่าเป็นอักษรปัลลวะ (อินเดียใต้) น่าจะมีอายุระหว่างพุทธ
ศตวรรษที่ ๕ - ๑๒
- ๑.๖ ลูกปัดหิน เป็นวัตถุที่พบมากที่สุดมีหลายขนาด หลายสี ทำจากหินแก้วชนิดต่างๆ
- ๑.๗ หินซึ่งมีลักษณะเป็นก้อนรัตนชาติ พบจำนวนมากมีหลายขนาด หลายสี ยังไม่ได้
นำมาตกแต่ง
- ๑.๘ วัตถุอื่นๆ ที่ทำด้วยหิน เช่น หินบด หินลับ ครกหิน เป็นต้น

(๒) วัตถุที่ทำด้วยแก้ว มีดังนี้

๒.๑ ลูกปัดแก้ว พบหลายขนาด หลายสี เช่นสี เช่นสีดำทึบแสง สีฟ้าแสงและโปร่งใส สีน้ำเงินแสงและโปร่งใส สีส้มทึบแสง สีแดง สีน้ำตาลทึบแสง บางชนิดยังมีรูวลายสลักสี นอกจากนี้พบลูกปัดพิเศษออกไป เช่น ลูกปัดหน้าคน ชาวบ้านเรียก "หน้าอินเดียแดง" สันนิษฐานว่าจะเป็นรูปพระสุริยเทพ น่าจะได้รับอิทธิพลจากแถบเมดิเรเนียน

๒.๒ กำไลแก้ว ทำด้วยแก้วสีมีขนาดต่างๆ กัน ส่วนมากชำรุดทั้งชิ้น

๒.๓ แก้วหล่มและเศษแก้วหลอม พบทั้งที่เป็นแท่งและเป็นก้อน บางก้อนโตมากที่หลายสี เช่น สีเขียว แดง ขาว น้ำเงินเข้ม สีชา บางก้อนมีเศษลูกปัดติดอยู่เป็นพืดอีกด้วย ทำให้เข้าใจว่า ควนลูกปัดน่าจะเป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตรูปปัดอีกด้วย

๒.๔ แหวน พบแหวนที่ทำด้วยแก้วมากพอสมควรในแหล่งโบราณคดีแห่งนี้

๒.๕ เศษภาชนะที่เป็นแก้ว เศษเครื่องแก้วเหล่านี้ลักษณะบ่งบอกเป็นภาชนะจะผลิตในแหล่งนี้หรือเดินทางนำมาก็ได้ บางท่านระบุว่า เป็น "แก้วโรมัน"

(๓) วัตถุที่ทำด้วยดินเผา มีดังนี้

๓.๑ ภาชนะดินเผา เศษภาชนะดินเผาพบมากที่สุดกระจายอยู่ทั่วไป มีทั้งเคลือบและไม่เคลือบ มีลายและไม่มีลาย บางชิ้นเขียนลายเป็นรูปสัตว์ต่างๆอีกด้วย

๓.๒ ตะคันดินเผา สันนิษฐานว่าเป็นภาชนะใช้แทนตะเกียง พบมากพอควรไม่น้อยกว่า ๑๐ ชิ้นและหลายขนาด

๓.๓ แวดินเผา แวเป็นส่วนประกอบของไพนันฝ้าย พบจำนวนมากมีหลายแบบ

๓.๔ แม่พิมพ์ เช่น แม่พิมพ์ดินเผาเป็นรูปนก

๓.๕ ลายประทับ พบหลายประทับเป็นรูปกลีบบัวและดอกไม้

๓.๖ ดินเผาในรูปอื่นๆ เช่นรูปสัตว์ คนขนาดเล็ก หินดู เป็นต้น

(๔) วัตถุที่ทำด้วยสำริด มีเป็นจำพวกแหวนสำริด กำไล คຸ້ມຫູ รูปสัตว์ต่างๆ เหรียญที่เป็นรูปสัญลักษณ์ต่างๆ ชิ้นส่วนคันท่องสำริดของจีน

(๕) วัตถุที่ทำด้วยเงิน มีจำพวกกำไล แหวน คຸ້ມຫູ เหรียญรูปสัญลักษณ์ต่างๆ แร่เป็นก้อนซึ่งสันนิษฐานว่าแร่เงิน

(๖) วัตถุที่ทำด้วยทองคำ มีจำพวกลูกปัดต่างๆ ทองคำแท่งหรือเป็นแผ่น แหวนทองคำ เป็นต้น

แหล่งคลองท่อมหรือควนลูกปัด เป็นสถานที่สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัตถุโบราณส่วนหนึ่งเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานวัดคลองท่อม โดยพระครูอาทรสังวรกิจเป็นดำเนินการ ผู้สนใจทางโบราณคดีแวะไปชมและศึกษาอยู่เป็นประจำ

